

**Tractatvs De Præventionē Ivdiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt XVII. De Præuentione per executionem instrumenti sumpti per
Notarium Regium. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

accusatione, & sic videndum est quis prius deliquerit, & rixæ occasionem dederit, vt decisum fuit in Codice Fabrian. lib. 9. tit. 1. *Qui accusat. non poss. definit. l. n. 5.* Quia dum quid in rixa commissum est, non debet considerari tanquam multiplex delictum, sed tanquam vnum; Ideo præuentio accusationis nihil operatur.

Secundo aduertendum est quis grauiorem offensam passus fuerit, illius enim accusatio præualere debet. Faber dicta definit. l. in fine, per tex. ad l. rei maioris 21. ff. de except.

Et ad idem propemodum recidit Decian. in tract. crimin. lib. 3. dicto tit. 24. n. 37. & 38. Vbi dicit quod in mutuis vulneribus, qui non fuit accusatus, eiusque nomen nondum receptum est inter reos, potest accusatorem suum reculare, & recipitur quidem accusatio primi, & si alter, antequam aliud fiat, accuset, recipitur quoque huius accusatio si delicta sint paria. Sed si vnus de morte accuset, & alius de vulnere, quamuis accusans de morte esset posterior in accusando, tamen super hac posteriori accusatione sola esset procedendum, quia hoc delictum est grauius. Sed si delicta sint paria, recipitur vtraque accusatio, & super vtraque fit informatio. Et illa accusatio præualebit pro qua indicia & probationes erunt vrgentiores: Verum si factum esset vtrinque dubium, & probationes ac delicta æqualia, contra ambos procedetur, & vtriusque partis recipiuntur constituta & responsiones. Atque ita apud nos etiam præticatur.

Et de hac materia, & ex quibus cognoscatur quis fuerit aggressor, videatur tradita per Farinac. in tract. de homicid. q. 125. p. 7. §. 3. & n. 484. Vbi copiose & dilucidè casus omnes distinguit, ideo ad illum dum casus occurrerit recurrendum est.

Præterea & hoc in praxi summè notandum est; quod quando aliquis fuit accusatus de aliquo crimine, & testes qui contra ipsum deposuerunt sunt falsi, potest talis accusatus, etiam postquam nomen eius receptum est inter reos, suum accusatorem & testes de fallo accusare, & talis accusatio admittitur, & illa pendente, supersederi debet in accusatione principali, Farinac. dicta quest. 100. num. 65. & 68. & quest. 12. n. 23. & q. 16. n. 30. Qui tamen existimat hanc falsi accusationem coram eodem iudice causæ principalis proponendam esse, & non coram diuerso, ne causæ continentia diuidatur, per text. in authent. Et consequenter, C. de sent. & interloq. omn. iudic. DD. in c. 1. de mut. petit.

Si tamen iudex videret notarium esse suspectum, posset dealio ex officio prouidere, sumptis summarè & extraiudicialiter de hoc informationibus, iuxta tradita per Iacob. Laurent. in tract. de indice suspect. cap. 6. num. 3. Præsertim quia cum agatur de notario qui sumpsit informationes super negotio principali, posset ex nouis informationibus super testium falsitate sumèdis consequi laudem vel vituperium, vt in simili de teste dicit Farinac. de testibus quest. 60. num. 21. Et ita in praxi vidi per iudices obseruari.

CAPVT XVII.

ARGVMENTVM.

De Præuentione per executionem instrumenti sumpti per Notarium Regium. An & quando instrumenta per Notarios Aue-

nion. vel Comitatenfes sumpta possint demandari executioni in Gallia. De Notariis recipientibus instrumenta extra locum suæ deputationis. Quod instrumenta in aliena Monarchia confecta, producant hypothecam vbiq; terrarum. Et de reddendo idem ius extraneis, quod in eorum Loco Ciuibus exhibetur. De contrahibus rogatis per Notarios Baronum inter non subditos.

S V M M A R I V M.

- 1 In executiuis attendi debet statutum loci in quo petitur executio.
- 2 Instrumenta per notarios Regios confecta, continentia submissionem curiis Auenionis, vel Comitatus, mandantur executioni in ciuitate Auenionis vel Comitatu, iuxta submissiones.
- 3 In Gallia instrumenta in aliena Monarchia confecta non habent paratam executionem.
- 4 De iure communi notarius Pontificia, vel Imperiali auctoritate creatus, potest vbiq; instrumenta conficere.
- 5 Contrarium tamen seruatur in Gallia, & n. 9.
- 6 Explicatur dictio Notarij Apostolici, de qua fit mentio in constitutione Regia.
- 7 Alternatiua dictio ponitur inter aequalia, seu partium distantia.
- 8 Notarius non potest instrumenta recipere extra locum suæ deputationis. Unde in Gallia notarij Pontificij non recipiunt instrumenta, n. 9.
- 9 Vtrum notarius extra locum suæ deputationis possit inter subditos illius loci instrumenta conficere? duæ referuntur opiniones.
- 10 Quid in populis confederatis? Remissuè.
- 11 In Gallia contractus sumpti per notarium Baronum inter non subditos non valent nisi tanquam scriptura priuata extra illum locum.
- 12 Notarij Pontificij qui à Rege etiam habent auctoritatem, instrumenta, submissionem ad curias Regias continentia, habent paratam executionem in Gallia, & producant hypothecam.
- 13 Instrumenta per notarios extraneos quamuis in loco eorum deputationis confecta, non habent executionem, nec hypothecam in Gallia secundum aliquos.
- 14 Alij vero hypothecam ex illis, sed non executionem oriari volunt.
- 15 Instrumenta confecta à notario Principis, vel alterius ad id potestatem habentis, in loco subdito deputantis, faciunt fidem vbiq;.
- 16 Hypotheca constitutio pendet à consensu partium, excepta hypotheca legali seu tacita, sed expressa est de iure gentium.
- 17 Statutum de reddendo extraneis idem ius quod illi ciuibus Auenionensibus reddunt, est validum, & iuridicum, & obseruandum est.

V I A superius in cap. 10. de cessione bmarum, numero 76. & sequentibus, ostendimus, quod attentato statuto quo cauetur omnia instrumenta liquida, esse executioni demandanda; & contractus in aliena Monarchia confecti, habent executionem paratam, & ex illa inducitur præuentio; non abs te erit paulo diffusius explicare, quamnam sit potestas & virtus talium contractuum, seu instrumentorum per Notarios Regios,

Regios, aut in alia monarchia confectorum, si illorum executio petatur in terris summo Pontifici immediate subditis, & è contrà, quæ sit virtus in Gallia instrumentorum per notarios Pontificios rogatorum.

Pro cuius quæstionis resolutione supponendum est, dum de executione instrumenti agitur, attendendam esse legem, vel statutum illius loci in quo petitur executio, Barr. Bald. Castren. Iason, & communiter Doctores in l. 1. Cod. de summa Trinit. & fide Cathol. Cancr. lib. 2. var. ref. c. 3. n. 20. in nouis.

Vnde infertur quod cum in ciuitate Auenionensi ad sit statutum, quod omnia instrumenta liquida mandentur executioni, concedenda erit executio omnibus instrumentis, etiam per Notarios Regios confectis, aduersus eos qui sese curiis Pontificiis submiserunt. Et è conuerso, cum per Regias ordinationes expressè statutum sit, quod instrumenta in aliena monarchia per Notarios Regiam approbationem non habentes, careant viribus quoad executionem, † Ideo Gallicis moribus inductum est, ut talibus instrumentis executio denegetur. Quia cum executio sit imperij, fieri non potest non interueniente licentiâ tacitâ vel expressâ illius, in cuius territorio peti vel concedi debet, ut bene comprobatur Renat. Chopin. De Moribus Andeg. lib. 1. tit. 4. cap. 43. fol. mibi 341. n. 14. Rebuff. in constitution. Reg. tit. de mercat. vinis. vendent. gloss. 21. in fine. Theuen. ad Ord. Reg. l. b. secundus tit. 18. art. 2. in verb. Au dedans du destroit. Loysseau au traitté des offices, lib. 1. c. 7. n. 109. Maluer. in praxi, tit. 30. Des executions & subhastations, num. 5. versic. Toutesfois.

Secundò supponendum est, quod de iure communi iuxta multorum sententiam, notarius auctoritate Pontificia vel Imperiali creatus, potest in Gallia, Anglia, Hispania, & vbique terrarum, instrumenta recipere: quia de re copiose Surd. alios referens consil. 255. n. 10. & hoc fateatur esse iuri conforme Rebuff. de liber. oblig. art. 2. gloss. 1. n. 44.

Sed de consuetudine, contrarium seruatur in Gallia, ubi prohibetur Notariis Apostolicis vel Imperialibus instrumenta recipere, teste Rebuff. loco proxime citato numero 38. † Aduertendo quod dum in illa ordinatione fit mentio Notariorum Apostolicorum, debet intelligi de Notariis Pontificiis, non autem de solis notariis curiarum Ecclesiasticarum, quia eadem oratione comprehenduntur cum Imperialibus, & illis æquiparantur, & dictio illa vel Imperialis explicat dictionem Apostolicorum; † propter naturam & vim dictionis alternatiuæ, quæ ponitur inter æqualia, siue parum distantia, ut est text. in l. 1. ff. de reb. dub. Chassane. in consuet. Burgund. Rubr. 4. §. 23. in verbo ou promiss, numero primo, Iaf. in leg. 4. §. Cato, numer. 1. ff. de verb. oblig. Plura de Notariis Apostolicis ex Gallia obseruantia recenset Add. ad Louet. littera N. num. 5.

Tertiò supponendum est, notarium quemlibet extra limites suæ deputationis instrumenta capere non posse, veluti notarium à Comite, Barone, vel alio ad id in terris suæ iurisdictionis potestatem habente creatum, extra deputantis iurisdictionem & terminos, instrumenta conficere non posse: quemadmodum aliàs Domino Comiti Suzæ respondit Bertrand. consil. 24. numer. 3. part. 2. vol. 3. Idem tenet Ioan. Constant. in art. 65. ordinationum Caroli IX. Ranchin. ad Guid. Pap. decis. 262. Mornac. in l. fin. column. 1. ff. de iurisdict. omni. iudic. Vbi in 1. column. vers. valet denique. ostendit contractum etiam inter volentes, & subditos extra locum assignationis cōfectum, esse quidem validum, sed nullam producere hypothecam, ea ratione, quia ius hypothecarum ad Regis

authoritatem spectat. Quæ ratio, ut infra ostendetur, non concludit; nec de iure subsistit. Sed ex alio capite defendi potest, quia auctoritas rebellionum non est innixa Regiæ approbationi, dum extra locum suæ assignationis instrumenta conficiunt, cum tamen in Gallia pignoris constitutio non nisi interueniente rebellionem publico fieri possit ob fraudis & antedatæ suspicionem, ut dicit idem Mornac. in l. 4. in princ. ff. de pignori. Notarius autem extra suæ deputationis limites pro priuato habetur, nec amplius personæ publicæ auctoritatem habet, † Et propter eandem Notariorum & territoriorum limitationem, quidquid sit de iure communi, tamen in Gallia notarij Pontificij etiam inter subditos Pontificis instrumenta non recipiunt, ut supra dictum est, & tradit Imbert. in praxi Gallico idiomate conscripta lib. 1. cap. 7. in gloss. ultima. Add. ad Louet. lit. N. numero 10.

Quamquam & in hoc capite, vtrum videlicet notarius inter subditos extra locum suæ assignationis possit instrumenta conficere, duæ sint opinioniones contrariæ: Nam affirmatiuam tenet Castren. in l. finali, num. 4. C. de temp. in integr. restit. vbi testatur se ita consuluisse, & consilio suo plures Doctores se subscripsisse. Sequitur Rebuff. in nota marginali, in tit. des Notaires Apostoliques. Apud Fontanon. rom. 4. constit. Reg. tit. 20. fol. mibi 510.

Negatiuam vero vltra Mornac. in d. l. fin. tenent Addent. ad Pap. lib. 4. tit. 14. des Notaires, ar. rest. 1.

De confederatis vero populis quid dicendum, idem Mornac. in d. l. fin. in fine, subsistit, nihilque determinat.

In Gallia dubitatum fuit vtrum contraetus rogari per Notarium Domini alicuius iurisdictionalis inter non subditos, sint validi: Tandemque per diuersas sententias, & per arrestum Curie Parlamenti fuit iudicatum, talia instrumenta quamuis per Notarium publicum recepta inter forenses & non subditos intra limites iurisdictionis particularis non habere vim publici instrumenti, nullamque producere hypothecam, sed tantum valere tanquam scripturam priuatam, ut testatur Claudius Henrys in sua recoll. arrest. lib. 4. cap. 6. qu. 34. & fusè Add. ad Louet. lit. N. num. 10.

Quartò supponendum est quod notarij summi Pontificis auctoritate creati, qui Regij etiam sunt & à Rege creati, quales multos in hisce partibus habemus, possunt hic & in Gallia omnis generis (licita tamen) instrumenta recipere, quæ si contineant submissionem ad curias Gallie, non solum habent executionem paratam, sed etiam producant hypothecam in Gallia in præiudicium cuiuscunque creditoris tempore, vel iure posterioris. Quia cum Rex talibus notariis suam approbationem contulerit, cessant omnes considerationes aduersus Notarios Pontificios, à nonnullis Doctoribus Gallicis in medium adductæ. Atque ita obseruatur.

Quintò supponendum est, maximam inter Doctores Gallos fuisse pugnam, vtrum instrumenta, per Notarios alterius Monarchiæ recepta, hypothecam producant in Gallia, an vero pro simplicibus scripturis priuatis habeantur. Duæ siquidem repetiuntur in hac controuersia sententiæ omnino contrariæ. Prima, vult talia instrumenta nullam producere executionem nec hypothecam. Secunda executionem denegat, sed hypothecam concedit.

Prima sententia aduersus hypothecam, auctores habet Mornac. in d. l. fin. ff. de iurisdict. om. iudic. Monthol. arrest. 136. Bonnot. au recueil des arrests, to. 2. in verb. contract, quest. 7. & alios quos citat D. Iacobus de

de Mourgues I. C. Aquisgranensis celeberrimus in suis ad
Provincia statuta commentarijs, in tit. de submissionib.
fol. 397. & multis sequentibus. Ad cuius scripta nihil
addi potest, cum nihil intactum relinquit. Huius
sententiae fundamenta apud eum videri poterunt,
& apud Louet littera H, num. 15. ubi tamen loquitur
de hypotheca tacita & legali; Sed dum agitur
de conentionali, idem Author concedit hypothe-
cam, sed executionem denegat, ut videre est apud
eundem Addentem ad Louet littera N, num. 10. vers.
L'Arrest fondé.

14 Secunda sententia Authorem habet Rebuff. in con-
sist. Reg. tit. de mercat. minut. vend. gloss. 2. 1. Vbi expli-
cat ea quae dixerat in tit. de litteris obligat. superius
citato, & asserit iustimenta à notariis Apostolicis
conscripta, producere quidem obligationem, sed
non executionem. Eandem differentiam inter obli-
gationem seu hypothecam & executionem, agno-
uit Loyf. des offices, lib. 1. cap. 5. num. 104. 107. & 109.
Theuen. ad consist. Reg. lib. 2. tit. 18. art. 2. in verb. Au
dedans du destroit.

15 Pro hac sententia bene facit regula generalis
quod instrumenta sumpta per Notarium Principis,
Ducis, vel Baronis in suo territorio, fidem ubique
faciunt, ut per DD. communiter in cap. cum P. tabel-
lio, de fide instrum. praeteritum Ostiens. num. 4. Felin.
num. 18. Bellam. num. 24. Rota decis. 5. in nouis, eodem
tit. de fide instrum. Rota coram Burat. decis. 688. n. 14.
Ranchin. in add. ad dec. Guid. Pap. 262. Et per conse-
16 quens probant creditum & hypothecam, † cuius
constitutio est de iure gentium, ut dicit Gloss. in l.
iur. gentium 7. in verb. Similes, ff. de pactis. Nam ut
dicitur in §. per traditionem, Instit. de rerum diuis. Ni-
hil tam aequitati naturali conuenit, quam volunta-
tem Domini rem suam in alium transferre volentis,
ratam esse: & ut rei suae quilibet sit moderator &
arbitrator: l. in re mandata. Cod. mandata. Unde expressè
hypotheca constituitur non à Principum volunta-
te, sed à partium consensu dependet, sicuti & de re
propria ad libitum disponendi, vendendi, donan-
di, etiam abutendi si quis sit legitimae aetatis, adeo
ut Principes liberum rerum, quarum dominium
habemus, usum impedire non possint, ut copiose
probat Fernand. Valq. controuer. illustr. lib. 1. cap. 17.
per totum.

Et hæc posterior sententia, non solum verior vi-
detur, sed etiam omnino amplectenda, propter
consuetudinem commercij maxime cum Ave-
nionensibus, & Comitatenis, qui ex beni-
gnitate Christianissimi Francorum Regis vtun-
tur privilegijs Regnicolarum. Alioquin subdi-
ti summi Pontificis idem ius retorquerent con-
tra subditos Regis, & contractibus in Gallia per
Notarios Regios receptis, non solum executionem,
sed etiam hypothecam merito denegaret. † Cum
ad sit Statutum in ciuitate Auenion. inter statuta
17 antiqua rubr. 6. alias 62. quo cauetur, quod si in aliis
ciuitatibus adsint aliquæ consuetudines vel statu-
ta, quæ grauamen inferant ciuibz ibi litiganti-
bus, extranei illius ciuitatis vel loci, eisdem con-
suetudinibus, vel statutis uti cogantur in ciuitate
ista, ad grauamen ipsorum. Quod statutum retor-
quens idem ius erga extraneos, quod in eorum lo-
co ciuibz exhibetur, rationi consentaneum est, &
obseruandum, ut dicit Tusch. litt. Q. conclus. 450.
maximè num. 9. Et simile Statutum extat Medio-
lani, teste Carpan. tomo 2. cap. 179. in comment. ar. ad sta-
tut. Mediol.

Sanlegerius de Præuent. Iudic.

CAPVT XVIII.

ARGVMENTVM.

De Præuentione debitoris agentis contra
creditorem ad rescissionem, vel nullita-
tem, aut cancellationem obligationis; ad
explicationem Statuti Auenionensis, sub
titulo, De moderat. inhibitionum. Expli-
catur quænam sit vis instrumenti lapso
termino Statuti, vel Regulamenti in cau-
sa rescissionis. Et utrum debitor, dum
fiunt executiones lapso termino Statuti,
possit de nouo se opponere. Quomodo
debeat prouideri de Curatore, Absenti.
Et quid operetur præuentione Iudicis inhi-
bentis. Quis dicatur locus contractus;
& quæ requirantur, ut quis conueniri pos-
sit in loco contractus. Et an & quomodo
sit verum, Iudicem contractus esse Iudi-
cem distractus.

SVMMARIVM.

- 1 Debitor de iure communi non potest impedire execu-
tionem sui creditoris, quamuis præuenerit per in-
hibitiones ex causa nullitatis, vel rescissionis con-
tractus.
- 2 Si euidenter de contractus nullitate appare-
ret, licitum esset debitori narratis causis nul-
litate obtinere commissionem ad inhiben-
dum suo creditoris, & sic eius executionem præue-
nire.
Pendente rescissione contractus manutenendus est nisi
constaret euidenter de nullitate.
Pendente iudicio super vstris coram indice Ecclesia-
stico, potest instrumenti executio peti coram Iudice
laico: nisi interuenerit inhibicio, quam n. tolli
debet.
- 3 Ex statuto Auenionensi debitor potest præuenire per
inhibitiones in causa rescissionis contractus.
- 4 Explicatur Statutū Auenionense, sub titulo de Mo-
derat. inhibit. vñ cum Regulamento subse-
cuto, quod in causis rescissionis contractus obser-
uari solet.
- 5 Lapsa termino per statutum prefixo, ad probandas
causas rescissionis contractus, perinde est ac si nul-
la inhibicio facta fuisset.
- 6 Lapsa termino assignato in causis rescissionis, vel
nullitatis contractus, si fiat executio, non potest de-
bitor iterum se opponere ad fines retardandi exe-
cutionem.
- 7 Oppositio admittitur lapso tempore concesso ad in-
stificandam rescissionem, sed non retardatur exe-
cutio.
- 8 Quando agitur ad rescissionem contractus, causa non
debet tractari coram indice loci contractus, sed co-
ram iudice domicilij eius, contra quem agitur ad
rescissionem.
Plura pro confirmatione tradit Carleual. de Iudic.
tomo 1. lib. 1. tit. 1. disp. 2. num. 185. ubi probat
quod iudex contractus est iudex distractus.

G

9 Si